Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
2509 Esztergom, Strázsa-hegy ✉ 1525 Budapest, Pf. 86.
Ügyfélfogadás: 1121 Budapest, Költő utca 21.
Tel.: 1/391-4610 Fax: 1/200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu www.dinpi.hu

Kérjük, válaszában hivatkozzon ügyiratszámunkra!

Üi.sz: DINPI/ 3451-1/2021
Ü.int.: [redacted]
Tárgy: VGT3 véleményezése

[redacted] **úr részére**
Főigazgató
Országos Vízügyi Főigazgatóság

Tisztelt Főigazgató Úr!

A harmadik Vízgyűjtő-gazdálkodási vitaanyaggal kapcsolatban az alábbi véleményt adjuk:

A dokumentáció meglehetősen terjedelmes és alapos. Következetesen mutatja be a korábbi intézkedések értékelését, illetve a további szükséges intézkedések leírását. Felhívja a figyelmet arra, hogy a VGT3-ban már csak a természeti okok miatti mentességek fogadhatók el, tehát a jó állapot eléréséhez minden szükséges intézkedést az irányelv értelmében be kell tervezni és megvalósítani 2027-ig. Ennek realitása a jelenlegi kapacitások, illetve az egyre bonyolódó adminisztrációs háttér miatt erősen megkérdőjelezhető.

Hidromorfológia

A vitaanyag meglehetősen kis figyelmet fordít a vízfolyásaink fenntartási munkálataiból eredő problémákra. A vízfolyások és környezetük fenntartásának vízügyi gyakorlata sok esetben akadályozza a jó ökológiai állapot kialakulását, gyakori, hogy még a fészkelési vagy ívási időszak miatti korlátozás is jelentős konfliktusokat eredményez az ágazatok között. Meglátásunk szerint több kisvízfolyás ökológiai állapotát befolyásolná pozitívan a fenntartási munkálatok körültekintőbb, az ökológiai szempontokat is mérlegelő tervezése. Az 1. táblázatban segédletet szeretnénk nyújtani a kisvízfolyások jó ökológiai állapotának biztosításához.

1. táblázat: A jó ökológiai állapot eléréséhez szükséges feltételek

ÁLTALÁNOS
mederben található farönkök jelenléte
parti fás szárú borítottság
a domborzati viszonyoknak megfelelő természetes áramlási sebesség
helyenként lassabb áramlás, csendes öblözetek jelenléte
változatos, az adott vízfolyásra jellemző aljzatösszetétel
sekély lassabb áramlású parti zóna
zátonyok
pangóvizes részeken kialakult iszap
patak vizében található üregek
gázlók és mélyebb szakaszok jelenléte
TÁPLÁLKOZÁS
növényi törmelék jelenléte a mederben
vizekben élő gerinctelen állatok

bevonatlakó szervezetek,
a víz felszínére hulló rovarok, növényi részek
táplálékban gazdag vékonyabb hordalékréteg
SZAPRORDÁS
elöntött parti növényzet, algaszőnyeg, vagy belógó gyökerek
sekély szélvizek, ahol az aljzat homokos, az áramlás lassú
vonulás lehetősége a patak felsőbb szakaszain található ívóhelyekre
homokos, kavicsos aljzatú élőhelyek (hegyvidéki, dombvidéki vízfolyások)
csendes öblözetek jelenléte
TELELÉS
mélyebb vizek jelenléte

A vitaanyagban a hidromorfológiai értékelések helyenként hibásak: a Concó alsó és a Cuha (Bakony-ér) alsó pl. nem időszakos vízfolyások.

Szennyvíz

A szennyvizek problémájának megoldását továbbra is a szennyvíz telepekhez hozzáépítendő puffertározók kialakításában látjuk. Az üzemszerűen működő szennyvíztisztító általában nem, vagy csak korlátozottan okoz észlelhető problémát a vízfolyás ökológiájában. A gyakorlatban azonban az üzemszerű működés nem biztosított maradéktalanul, a vízben élő szervezetek számára pedig egyetlen óra hibás működés, vagy üzemkiesés is végzetes lehet. a puffertározó képes lenne arra, hogy a hiba kijavításának időtartama alatt a tisztítatlan szennyvizet fogadja.
A Concó alsó esetén a szennyvíztisztító hatása „nem jelentős"-ként van feltűntetve. Igazgatóságunk meglátása szerint ez revízióra szorul.
Balassagyarmat esetén a hatás „nem jelentős"-ként van feltűntetve, azonban időnként a tisztítatlan szennyvíz üzemszerűen folyik az Ipolyba (karbantartási munkálatok alatt), amiről a szennyvíztisztító üzemeltetője tájékoztatást szokott adni.

Termálvíz

A termálvíz bevezetésekkel jelentős problémák mutatkoznak. Invazív növény- és állatfajok megtelepedését és elszaporodását teszik lehetővé. Ezek jelentősen megváltoztathatják az élőhelyet, illetve vízelvezetési problémát is jelenthetnek. Javasoljuk, hogy a VGT 3-ban szerepeljen intézkedés arra vonatkozóan, hogy a termálvizek élővízbe történő bevezetése esetén a termálvizet a befogadó vízfolyás hőmérsékletére szükséges hűteni, különösen a téli félévben.

Tógazdaságok

A jó ökológiai állapot kialakítását segítené, ha a halas vizekből az idegenhonos halak (kínai razbóra, ezüstkárász...stb.) nem kerülne be a természetes vizekbe. Ezt a megfelelő technológiával meg lehetne akadályozni (elektromos halkapuk, megfelelően karbantartott szűrő rendszerek a leengedésnél.). Ezek költsége belátható és reális, célszerűnek tartanánk erre állami támogatást biztosítani a halas gazdák számára.
A tógazdasági haltermelés nem foglalkozik védett fajokkal, illetve csak jelentős anyagi ráfordítástöbblet mellett foglalkozhat ritka fajokkal, amelyek esetegesen horgásztavak népesítésére alkalmas állományt nevelnek, de ez is rendkívül ritka. Ennek megfelelően a 124. oldalon a „Mindemellett ugyanakkor a tógazdasági haltermelés fontos szerepet tölt be a természetes vizek halasításához szükséges tenyészanyag (közöttük védett és veszélyeztetett fajok) tenyésztésében is." mondat helyesbítését javasoljuk:

„Mindemellett ugyanakkor a tógazdasági haltermelés fontos szerepet *tölthetne be* be a természetes vizek halasításához szükséges tenyészanyag (közöttük védett és veszélyeztetett fajok)tenyésztésében is."

Jelezzük, hogy az ezüstkárász neve hibásan szerepel. Az ezüstkárász jelenleg elfogadott neve (*Carassius gibelio*).
Észrevételezzük továbbá, hogy a vitaanyag a 2015. évet jelöli meg az első országos szintű VKI halas felmérés évének, holott az 2005-ben történt.

Projektek

Jelezzük, hogy a megvalósult intézkedésként feltűntetett „KEHOP-3.3.0-15-2016-00002 - Az Esztergom Strázsa-hegyi felhagyott szovjet gyakorló- és lőtér területének környezeti kármentesítése" című projekt igen csekély a vízgazdálkodási vonatkozása, lényegében 4 db egyenként 1 ha-nál kisebb tó tisztítása történt meg.

A KMOP-3.2.1/A-09-2009-0005 „Európai jelentőségű élőhelyek rekonstrukciója és védett fajok megőrzése a Turjánvidéken, a Hajta mentén, a Turai legelőn és a budai Sas-hegyen" viszont jelentős vízgazdálkodási állapotjavulást eredményezett a Hajta-mentén a Farmosi tározó területén, ahol a beavatkozást követően nem történt kiszáradás.

Jelezzük továbbá, hogy Igazgatóságunk megterveztette a Dunán Sződliget térségében a jobb parton található sarkantyúk természetbarát átalakítását, visszabontását, illetve erre vízjogi engedélyt is szerezett. A Duna esetén ennek, illetve az ehhez hasonló intézkedéseknek pozitív hatása várható.

Összességében az anyag áttanulmányozása során az a benyomása támad az olvasónak, hogy ellentétben az eddigiekkel nem a jó ökológiai állapot elérése a cél, hanem az, hogy a lehető legtöbb mentességet tudjuk elérni 2027-re. *„Mérlegelni szükséges a jó ökológiai potenciál és a jó ökológiai állapot közötti különbséget és az erősen módosított státuszhoz kapcsolódó hasznokat, de akár azok jövőbeli alakulását, fejlődési terét is (pl. egy halastó a jelenben lehet, hogy nem termel akkora értéket, ami miatt már indokolt lehetne az ökológiai célok enyhítése, de a vállalkozás várható növekedési pályája előrevetítheti ezt a szintet):"* olvashatjuk a vitaanyag 73. oldalán. Az első bekezdésben említett realitásokat figyelembe véve érthető ez az irány, azonban megkérdőjelezzük ennek fenntarthatóságát a természeti értékek védelméről szóló irányelvek és jogszabályok tükrében, illetve nem látjuk összeegyeztethetőnek a jelenleg kidolgozás alatt álló „Guidance ont the 2030 Biodiversity Strategy river restoration targets" című Eu-s stratégiával sem.

Budapest, 2021. 06. 28.

Üdvözlettel:

[redacted]

igazgató

kapják: Címzett (vgt3@vizeink.hu)
Irattár